

SCHERZANDO

REVISTA CATALANA MUSICAL

ANY XVII.

GIRONA, X AGOST M.CM.XXVI.

NVM. CLXXXIX

Amadeu Roig

ERDUT entre l'arbratge dels pins, la mirada fita en el mar, passeja llargues hores de solitud un músic eminent, un noble empordanès.

S'ha apartat quasi definitivament dels homes, fins dels seus admiradors. No vol establir comparança entre la grandesa summa de la Natura que l'inspira i que l'ensenya estimar, i la deformada societat que l'obscureix i el decepciona.

Amadeu Roig, que àdhuc aquest nom, sonor i viril a l'hora, s'ha fet fonedis, és un dels músics més preclars de la nostra terra. La seva música es destaca desseguida per què està dotada d'una frescor suavitzant, sense la més petita demostració de tortura, serena com aquell cel que'l mestre contempla embadalit, inspirada com ho és la remor dels sanitosos pins que formen una part indestructible de llur idealitat.

Recordem amb del-ctança les seves composicions corals cantades per una nodrida massa orfeònica, sobresortint tres veritables joies musicals a vuit veus mixtes, amb acompanyament de corda, titulades «Misteri d'Amor», «Adoració» i «Adeu al Maig», que a la església de Palafrugell brollaren com un salm de glòria. Els allí congregats, esperits selectes, fervorosos amadors de l'art excels, que en aquella població sortosament són en gran nombre, pogueren gaudir de tot l'encís i de la més pregonada emoció que fan sentir les creacions que ixen de les ànimes exquisides. La puresa d'istil i el domini de la tècnica del mestre Roig, fa que les seves produccions tinguin el sabor de les manifestacions enlairades i que deixin a l'oient el cor amarat de tendresa i de fervor.

Diferents motius musicals té escrits per a corda i piano, i tots ells de riquesa colorística on aflueix l'inspiració més fecunda i d'una austeritat ben definida.

Per què no podem fruit de les belleses que emanen d'un esperit tan pulcre? Per què la seva obra no és donada a conèixer entre l'element musical? Quin és l'enamorat del diví art que no sent una fonda tristesa per la manca de divulgació de les produc-

cions d'aquest subtil mestre? Fins es desconeixen les seves sardanes, música extreta del sentiment del poble però d'una popularitat eloqüent. Es tal volta el triomf de la vulgaritat sobre la sensibilitat més pura? O és l'empenta barroera de la materialitat imperant que vol aplastar tot ço que representi purificació en l'ordre espiritual?

Estudiem el mestre en el caire de la virtuositat i veurem un nou creador en la més elegant interpretació dels clàssics. Evoquem amb inefable goig i amb enyorança aquelles hores de la nit que sota el finestral de llur casa, oïem desgranar amb impecable dicció obres de Bach, Mozart, Beethoven, Grieg...! Els sons dúctils del piano arribaven fins a nosaltres. Aquella matització pulcra, perfumada de beutat, prenia cos en el salonet d'estudi del mestre, banyat d'una llum opaca, i posava al descobert amb la seva nítida expressió tota la grandesa d'aquells autors. Nosaltres, improvitzats oients, curiosos i absorts, rebíem de tant en tant la carícia suau d'uns acords insuperables, que'ns donava motiu sobrat per a no abandonar aquell lloc deliciós.

Les hores es van apilonant en l'espai insondable del temps i el geni resta cada dia més allunyat de l'home. Certa missantropia, que'l mestre sembla posseir i que afortunadament mai ha tingut, el fa viure quasi totalment separat dels humans. Sols allí en la frondositat del boscatge, rebent el bes quotidià del sol aurífic i dels aires flairosos, van quedant en estat embrionari els fruits que podrien endolcir continuades generacions.

JOSEP MASSANAS

L'obra de Pau Casals en pro de la nostra cultura ⁽¹⁾

PAST de proporcions és el tema que em proposo desenrotllar en una sola conferència, però procuraré ésser breu i concís, agafant només l'aspecte general del tema.

Pau Casals, heus ací un nom que és tot un símbol, una senyera de glòria per la nostra terra que amb aire de victòria oneja a tots els vents, mostrant arreu i en un sol conjunt la senzillesa i la grandesa.

Pau Casals, amb son violoncel màgic ha passejat triomfalment el seu art per tots els àmbits del món. Ha conquerit, doncs, fama i admiració mundials. Però el nostre

(1) Conferència donada per la emissora Radio-Barcelona i autoritzada per son autor per ésser publicada a SCHERZANDO.

Mestre, ha preferit sempre i a tot altre, l'elogi i l'estima de la nostra terra. En demostració d'això i com a eix principal d'aquesta exposició, cal remarcar que les ciutats més populosos i amb prestigi sòlid en qüestions culturals, es veuen en l'impossibilitat d'oïr al més excels dels violoncel·listes, el músic més músic. Cal recordar que mentre Londres, Brussel·les i fins el mateix París no poden ampliar els seus ja limitadíssims contractes amb Pau Casals i nombroses ciutats d'Itàlia i d'Alemanya ni tant sols poden oïr-lo malgrat dels insistents requeriments, en canvi les nostres ciutats de Girona, Figueres, Tarragona, Sabadell i tantes altres frueixen de l'art del més perfecte.

Personalment, doncs, Pau Casals, ha arribat al cim més alt a què pot aspirar tot home que crea una cosa pròpia, oi més si és un art.

N'ha tingut prou d'això el nostre Mestre? No. Ell ens havia mostrat abastament la bellesa en l'art, però els seus ideals no acabaven aquí. Cavia per desenrotllar la valor de la nostra música i dels nostres músics, una obra general, que ni tan sols fos d'uns quants, una obra musical amb la col·laboració de tot un poble que quan es presentés a la cotització de l'elogi fos de efectiva vàlua i admirada com el seu art personal. D'aquí prengué forma en forn fecunda l'eina que tenia de portar a cap l'obra i que fins llavors restava en somnis. I a l'Octubre de l'any 1920, es creà a Barcelona l'Orquestra Pau Casals, fundada i dirigida pel Mestre.

Junt amb l'Orquestra es fundà un Patronat, compost de veritables altruïstes, necessari per a sufragar les despeses i eixugar dèficits que es presenten en cada sèrie de concerts malgrat de les recaptacions fetes en els mateixos i per importants que aquestes siguin.

Un parlament a part mereixen aquests senyors que formen el Patronat de l'Orquestra Pau Casals, però avui ens és impossible fer-ho, puix que seria de massa durada la present. No obstant s'ha de fer constar que mercès al Patronat, l'Orquestra ha pogut realitzar tot el pla de concerts que s'ha proposat. També en part a ells i a l'últim Ajuntament electiu de Barcelona, l'Orquestra s'ha presentat a París, essent elogiada unànimement pel públic i premsa d'aqueixa capital, considerant-la com a una de les millors agrupacions artístiques que s'han oït en la ciutat que sens dubte podem anomenar cor d'Europa.

D'aquells temps ençà l'Orquestra ha sobrepassat la xifra del primer centenar de concerts. No esmentaré aquí las dificultats de tota mena amb que ha topat fins avui: només vull dir-vos que tan sols la voluntat de ferro del Mestre Pau Casals podia superar-les.

Tenim, doncs, una Orquestra a l'altura de les més importants de l'estranger; restava solament preparar el poble perquè en fes l'obra com a pròpia i per això el Mestre

en el mes de Juny de l'any passat es dirigí als obrers — tal com ho havia fet l'Ànselm Clavé — dient-los: Veniu als concerts de la meua Orquestra; per mitjà d'ella podreu copsar la més bella manifestació de les Arts, ja que fins avui havia estat quasi inaconsequible per vosaltres. Jo — continú el Mestre, — vos faré oir el que produeixen en música els grans compositors. Sentireu en dolç calfret les més belles melodies d'altres països rics com el nostre en folc-klore popular. Veniu que sense cap sacrifici material vos sentareu a la llar de la Música i plegats fruïrem del pa que dona goig a l'esperit

Així ha parlat el Mestre als obrers i aquests han respost fermament: Avui els inscrits a col·laborar en l'obra son ja 3.000.

L'Associació Obrera de Concerts fundada per Pau Casals és un fet, una realitat. Per inscriure-s'hi, la condició essencial es ésser obrer i pagar la quota de cinquanta cèntims, quantitat necessària per a sufragar les despeses que reporta tota organització. Amb aquestes condicions els obrers socis tenen dret a gaudir de dues sèries anyals de tres concerts. Una a la primavera i l'altra a la tardor que sempre tindran lloc els diumenges al matí o dissabtes al vespre.

Com he dit abans, els associats arriben a 3.000, per tant queden pocs llocs a cobrir, ja que així que sobrepassi la cabuda normal del Palau de la Música Catalana, quedarà tancada l'inscripció, mentre hom no disposi de locals més amplis.

Aneu, obrers, a inscriure-vos a l'Associació Obrera de Concerts! Aneu a col·laborar a l'obra del Mestre que és l'obra de tota una cultura, de tot un poble!

Com que la veu que recull el micròfon és oïda per persones pertanyents a tots estaments, no vos penseu que en anomenar fins aquí exclusivament als obrers, sigui no més a aqueixos a qui em dirigeixo. No. Tots els que m'escolteu, absolutament tots, podeu portar la petita pedra que ha de bastir la gran piràmide de la nostra cultura musical; els uns assistint als concerts que estem celebrant al Palau de la Música Catalana, els altres, els d'estament alt, els que coneixen l'abundància, aquests ¡ai las! temps ha que se vos demana el vostre concurs. El Patronat de l'Orquestra Pau Casals vos espera amb els braços oberts.

Em resta tant sols per dir que Pau Casals sembla la llavor amb entusiasme de veritable apòstol, un entusiasme que no defalleix ans ascendeix amb intensitat inconeguda entre nosaltres. Ara, doncs, mesureu l'estigma que cauria damunt nostre si l'obra no fos florida, si la nostra terra fos eixorca per aqueixa llavor de cultura musical i el Mestre tingués d'anar lluny a sembrar el que aquí no tingués prou saó.

Les meves paraules toquen a la fi, però abans voldria pregar-vos com a record del que heu oït, com a síntesis del que heu escoltat, que quan volgueu resumir en conjunt la sensibilitat exquisita, la bellesa en l'expressió, la perfecció en la forma,

cerqueu en el fons de la vostra ànima un mot que brollant a flor de llavi, digui: Pau Casals.

JAUME TORRENTS

Correspondència

PALAFRUGELL. — Durant els prop-passats dies de la festa major ens han visitat les entitats orquestrals següents: «La Principal», de La Bisbal; «La Selvatana», de Cassà de la Selva; el «Quintet Emporium», de Girona, i el «Quintet Jazz», de La Bisbal. El «Quintet Emporium», de Girona ens feu sentir selectes obres de concert, la execució de les quals fou elogiada unànimement. Es certament una entitat que ha assolit un conjunt admirable.

Les cobles «La Principal», de La Bisbal; «La Selvatana», de Cassà de la Selva, i «La Principal» d'aquesta vila ens feren escoltar un bon recull de sardanes de celebrats autors, especialment les executades per «La Principal», de La Bisbal i «La Selvatana», que sapigueren amb sa perfecta interpretació consolidar una vegada més sa justa fama conquerida.

Citarem com a nota de gran relleu les sardanes, verdaderes obres d'art, que executà «La Principal», de La Bisbal: «La processó de Sant Bartomeu», Català; «Llicorella», Garreta; «Passionera», Soler; «Pastora enamorada», Garreta; «Plany», Soler; «La pubilla empordanesa», Serra; «Melangia», Bonany; «Pastoral», Garreta; «Florida», Pujol; «La xica de casa», Morera; «Retorn», Sancho Marraco; «Somnis», Garreta; «Isabel», Garreta; «Cel rogent», Garreta; «Remembrança», Balcells; «Davant la Verge», Morera; «La nit de l'amor», Morera; «Sol ixent», Toldrà; «Flor de neu», Garreta; «Quant tornaràs?», Bonany; «Lluny», Casals; «La festa major», Morera; «Tardor», Botey; «Camperola», Toldrà; «La donzella de la costa», Garreta; «El cavaller enamorat», Manén; «Setembre», Casals; «Per tu ploro», Pep Ventura; «Soleiada», Bonany; «Juny», Garreta; «Les noies de Prats de Molló», Juncà; «Margaridoia», Pujol; «L'Empordà», Morera. — R. C.

IGUALADA.—Presidits pels mestres de Barcelona senyors Ainaud, Balcells i Ricard Vives, varen tenir lloc els exàmens del Conservatori de l'Ateneu, els quals constituïren una prova palesa de la seriosa tasca que realitza aquesta important entitat musical.

En aquests exàmens, després de brillantíssims exercicis, obtingueren el títol de

Professor de Solfeig, Teoria i Piano, les senyoretetes Delfina Abadal i Enriqueta Puiggros. En finalitzar el repartiment de les qualificacions obtingudes pels alumnes, el mestre Ainaud va dirigir breus paraules als concurrents, felicitant els professors i la Junta de l'Ateneu per llur profitosa i abnegada tasca, tot lamentant, però, que'l saló no es trobés curull d'igualadins afanosos de comprovar d'aprop l'alta qualitat artística de l'ensenyament que reben els alumnes concurrents a aquesta notable institució musical igualadina. — C.

Bibliografia

Cantos místicos, E. Torres, Casa Erviti, San Sebastián. — *Salve Regina*, L. Urteaga, Casa Erviti, San Sebastián.—Veu's aquí dues obres del més gran interès musical. El mestre Torres és sobradament conegut dels organistes, i amb els seus *cants íntims* no fa més que acreditar una vegada més la bona fama de que gaudeix.

Aquests cants són ben seus. S'hi endevina a la primera lectura el segell tant propi i original del seu autor, que no és pas possible confondre'l amb cap més altre.

Tal volta si seguíssim un a un els vint cants de que's compon aquesta col·lecció, trobaríem alguna excepció. Alguns d'ells ens recorden els clàssics organistes francesos i la *Comunió* (N. 6) ens ha sorprès agradablement per la seva frescor, comparable a la frescor d'un Scarlati o Frescobaldi. Mes no es aquest el caire corrent de les seves obres de que parlavan més amunt.

Coneixedor perfecte de la tècnica moderna, l'usa intensament en les seves produccions. Ell l'agermana admirablement amb la melodia. Una melodia senzilla, fresca, escaient, vestida amb el ropatge d'una harmonia moderna, moderníssima.

Atrevit en els procediments, no l'espanten les sèptimes sobtades, ni les quartes i quintes seguides. Sovint es serveix d'aquests acords per a produir una gran vaguetat de tons, del tot adient a la vaguetat d'ànim que intenta produir en els fiels oients.

El seu tecnicisme és ferm sens caure en la duresa. Ell subratlla de «fàcils» els seus cants — i ho son relativament — sense que això signifiqui vulgaritat. Ell els titlla de «íntims» i sens dubte traspuen l'ànima espiritual i subtil del seu creador.

Heu's ací la nota predominant d'aquesta col·lecció mereixedora del més gran afecte per part de tots quants es dedican a la música organera.

El mestre Torres mereix nostra més coral felicitació, com també la Casa Erviti, pel bon servei que ha prestat a la música amb aquesta nova publicació.

Nostres elogis son ben sincers i creiem que per ningú han d'ésser desmentits.

La *Salve Regina*, de Urteaga, a quatre veus mixtes, es també una obra que fa honor al seu autor i a la casa editora. El seu conjunt és d'una bellesa extremada. Mes cal notar que la seva execució exigeix una capella perfecta, bons cantors, instruïts, disciplinats i perfectament assejats. El salts de quarta disminuïda ascendent en les veus superiors, junt amb l'acord de sexta augmentada amb segona major, no pot dir-se certament siguin de fàcil execució, molt menys a veus soles, com exigeix la partitura; cantats no obstant degudament, produeixen un gran efecte harmònic de sorprenent grandiositat.

No dubtem que aquesta obra prompte quedarà incorporada al repertori de Capelles Catedrals i Parroquials, Escoles de Seminaris i d'allí on pot contar-se amb un nombre escollit de cantors.

Agraïm a la Casa Erviti l'envio d'aquests dos exemplars amb què ha volgut obsequiar-nos.

J. P.

Noticiari

En viatge d'esbarjo han sortit per a París, nostre Director En Tomàs Sobrequés; per a Suïza el pianista Casellas, i per a Biarritz els violinistes Puntonet i Jaumeandreu. Per aquesta causa s'han suspès hasta son regrés els concerts que el «Quintet Emporium» donava al Cafè Norat, als quals assistia tota la bona societat gironina.

§ El mestre Morera, que no's dona un moment de repós per a oferir-nos noves produccions, ha musicat el llibre d'En Sagarra, «Andreu el Navegant», obra en tres actes que serà estrenada a Barcelona en la propera temporada d'hivern.

§ La cobla «La Principal» de Perelada està en tractes amb el Casal Català de l'Havana per tal de realitzar una excursió artística per l'illa de Cuba.

D'arribar-se a un acord, cosa que vehement els desitgem, «La Principal» de Perelada donaria, durant la seva «tournée», una sèrie de concerts i ballades de sardanes a l'Havana, Santiago, Guantànamo i altres poblacions.

§ A París ha obtingut un gran èxit Càndida Pérez Martínez, l'autora de la cançó «El noi de la mare», que donà un èxit enorme a Raquel Meller, i que ara, la seva autora, ha renovat al gran music-hall de Montmartre «Gaité-Rochecouart».

Càndida Pérez és l'autora de «Les Caramelles», d'«El noi de la mare» i de «La

Marieta de l'ull viu», tres cuplets famosos. Ella els compongué i ara ella els canta, amb una pulcra i intensa dicció dramàtica. De París anirà a Roma, realitzant una «tour-née» per Itàlia.

§ L'Orfeó Llevantí, de Calonge, celebrà amb gran solemnitat, la benedicció i inauguració de la senyera que li ha estat ofrenada pel seu president Josep Roure.

A les deu del matí l'Orfeó, precedit de la senyera, es dirigí a l'església parroquial als acords d'una sardana, interpretada per la cobla «La Nova Harmonia», de La Bisbal. A l'església fou cantada, per l'Orfeó, la «Missa de la Mare de Déu de Núria».

En sortir de l'església, l'Orfeó féu algunes visites protocolàries, i a la tarda donà un magnífic concert coral, al qual assistí tot el poble en massa.

Per fi de festa la cobla donà una audició de sardanes a la plaça de la Constitució, que es veié força concorreguda.

§ Novament el gran violoncel·lista Anton Sala s'ha fet sentir a Londres, París i New-York. Tota la premsa i la crítica musical han coincidit amb rara unanimitat reconeguent que és un concertista que per son estil i virtuosisme fa recordar al gran Casals. Totes les audicions donades han posat de manifest les excel·lències del seu art i les admirables qualitats de que està posseït.

§ La cobla «L'Art Gironí» està recorreguent distintes poblacions de Catalunya amb ben remarcable èxit. Totes les audicions donades constitueixen per la celebrada orquestra-cobla altres tants motius de elogi per llur tasca admirable.

CARNETS I REVISTES MUSICALS REBUDES

De la cobla-orquestra «La Lira», de Sant Celoni. Director: Rafel Figueres; representants: J. Ferrer i L. Comas.

§ «El Bufon», número corresponent al mes de juliol. — Sumari: «Nostres artistes», J. V. Obres per a piano i sextet dels autors Demon, Vila, Fusté, Torrents, Dotras Vila i Hervas.

§ «La Vie Romande», de Lausanne (Suïza); «Le Menestrel», París; «La Revue Musicale Belge», Brusel·les; «Santa Cecilia», Torino; «Note de Archivio», Roma; «Tesoro Sacro Musical», Madrid; Revistes del Orfeó Català i del Orfeó Gracienc.

Saludem els col·legues i amb gust deixem establert el canvi.